

Mada je slučaj koji je nastao u partiji Maša Maksimović - Sara Jaćimović interesantan po sebi, komentari uvaženih međunarodnih sudija Nedeljka Ilića i Mirze Miralema otvorili su neka dodatna pitanja, čiji značaj i širina premašuju sam spor.

U želji da pojasnim neka od njih osvrnuću se na ona u kojima se ne slažem, ili delimično slažem sa kolegama.

1. Turnirski pravilnik

Smatram da sudija Soprenić nije odgovoran za (eventualne) nedostatke turnirskog pravilnika, jednostavno zato što to nije njegova odgovornost. Pravilnik propisuje organizator takmičenja, a sudija ga primenjuje. U idealnoj situaciji sudija bi trebalo da učestvuje u izradi pravilnika takmičenja, ali u stvarnosti to skoro nikada nije tako.

Slažem se da je priroda takmičenja nalagala da se primenjuje član A4, pa zato i nije bilo neophodno da se to eksplicitno navede u pravilniku. Ali ne bi smetalo da je navedeno, zato što igrači nisu obavezni da poznaju pravila kao sudije.

[Zaključak da je takmičenje neregularno](#) jer nije navedeno da se primenjuje član A4 smatram, u najmanju ruku, preteranim.

2. Pravila FIDE

Iz okolnosti da u ovom slučaju nije bilo neophodno navesti da se primenjuje član A4 ne može se izvesti zaključak da je član A5/B5 FIDE pravila šaha nepotreban. Podsetiću, ovaj član glasi:

A5. Turnirski pravilnik određuje da li se član A3 ili A4 primenjuje na celom takmičenju.

Uzmimo za primer rapid takmičenje sa 64 igrača po kup sistemu na kome sudi trojica sudija.

U prvom kolu imamo 32 partije i uslov da se primenjuje član A3 nije ispunjen, jer na jednog sudiju dolazi 10-11 partija. U drugom kolu uslov takođe nije ispunjen jer imamo 16 partija, tj. 5-6 po sudiji. Ali od trećeg kola uslov postaje ispunjen, zbog čega se u pravilniku **mora** navesti da li se na celom takmičenju primenjuje A4, ili samo za prva dva kola, a posle A3.

3. Sporna situacija

Da bi dali pravilnu ocenu nastalog spora pokušaću da dam odgovore na nekoliko pitanja.

- Da li je potez Bele Lb5 nelegalan?

Ne.

Naime, član 3.10.b glasi:

Potez je nelegalan kada ne ispunjava odgovarajuće uslove iz članova 3.1-3.9.

Očigledno da se to u ovom slučaju nije desilo.

- U čemu se sastoji prekršaj Bele ako se ne radi o nelegalnom potezu?

Bela je izvršila **nelegalnu akciju**. Za razliku od nelegalnog poteza koji predstavlja kršenje člana 3. FIDE pravila o kretanju figura, nelegalna akcija predstavlja prekršaj bilo kog drugog

člana.

U konkretnom slučaju prekršen je član 7.4:

Ako igrač pomeri jednu ili više figura, on mora ponovo uspostaviti pravilan položaj na svoje vreme.

Dakle, Bela nije smela da uključi protivnicin sat dok ne popravi položaj svog lovca.

- U čemu je greška sudije Soprenića?

Kada je Bela prekršila pravila FIDE sudija je **morao** da postupi na sledeći način:

1. Momentalno zaustavi sat,
2. Naloži Beloj da ispravi svog lovca,
3. Izrekne Beloj kaznu.

Pitanje je, naravno, šta bi bila adekvatna kazna? Mada to donekle spada u domen slobodnog sudijskog uverenja, smatram da je u opisanim okolnostima (nenameran prekršaj u sopstvenom cajtnotu bez težih posledica po protivnicu) bilo primereno da se Beloj izrekne opomena, a Crnoj doda jedan minut.

- U čemu je greška Crne?

Kada već sudija nije reagovao, Crna je trebala da zaustavi sat i zahteva od sudije da se ispravi pozicija. Umesto toga, igrajući na protivnicin cajtnot, brzo je odigrala potez, na nesreću po sebe, nelegalan.

- Da li je rezultat partije pravilan?

Posle svih navedenih propusta, sklon sam da se složim sa kolegom [Mirzom Miralemom](#) da je rezultat (Crna je izgubila zbog nelegalnog poteza) ipak ispravno proglašen.

Imam razumevanje za sudije koji po ovom pitanju imaju drugačije mišljenje.

Navedeni primer veoma dobro ilustruje značaj pravovremene intervencije sudije, odnosno posledice kada takva intervencija izostane. Takođe je ilustrativan za ogromno bogatstvo slučajeva koji mogu da nastupe u sudijskoj praksi.

Branislav Šuhartović, IA